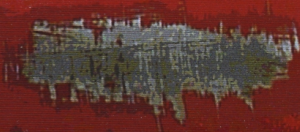

Jim Kacian

where i leave off
waar ik ophoud

't schrijverke

where i leave off
waar ik ophoud

one-line haiku and haibun
éénregelige haiku en haibun

Jim Kacian

where i leave off

one-line haiku and haibun

by Jim Kacian

ISBN 978- 94-90607-02-9

text/teksten: **Jim Kacian**

translation/vertalingen: **Max Verhart**

publisher/uitgave: **t'schrijverke**

design & artwork/ontwerp & omslagfoto: **Max Verhart**

An electronic version based on the first printing/1^e druk maart **2010**

't schrijverke

Meester Spoermekerlaan 30

5237 JZ 's-Hertogenbosch

Nederlands

where i leave off
waar ik ophoud

Introduction

The Japanese write their haiku in a single vertical line. The consequence of such practice is considerably different from what has become the standard form in western haiku: the use of three lines creates its own set of expectations and timings. In my efforts to regain something of what is attained by the original Japanese practice, I have discovered some effects that, for a variety of reasons, are not available in Japanese. This small book focuses on three of the more interesting ones, tentatively termed “one line-one thought”, “speedrush” and “multi-stops”. Of course there are other effects, and the use of one does not preclude the use of others in any given poem. Many of the following are indeed not so simple as to be easily classified. In any case, I hope my study will prove a stimulus to other poets for further experimentation.

—*Jim Kacian*

Inleiding

Japanners schrijven hun haiku in één verticale regel. Wat uit deze gewoonte voortkomt verschilt aanzienlijk van wat in het Westen de standaardvorm van haiku is werd: de indeling in drie regels schept zijn eigen patroon van verwachtingen en timing. Bij mijn pogingen iets te herwinnen van wat met het oorspronkelijke Japnse gebruik wordt bereikt, vond ik enkele effecten die, om uiteenlopende redenen, in het Japans niet voorkomen. In dit boekje staan drie van de meest interessante centraal, mets als voorlopige titels “één-regels-één-gedachte”, “spoedhaast” en “multi-stops”. Er bestaan natuurlijk nog meer effecten, en het gebruik van het ene effect in enig gedicht sluit niet uit dat er ook andere in gebruikt zijn. Veel van de opgenomen gedichten zijn inderdaad niet zo eenvoudig dat ze makkelijk in te delen zijn. Hoe dan ook, ik hoop dat mijn schets voor andere dichters een stimulans zal blijken te zijn voor verdere experimenten.

—*Jim Kacian*

one way . . .

een manier . . .

the English-language one-liner achieves its affect is through “one-line one-thought”—rather than a piling up of images upon the imagination, a single image is extended or elaborated into a second context, stated or implied. The comparison is made in the reader’s mind between these contexts rather than between images themselves, as in traditional haiku.

waarop de éénregelige haiku’s in het Engels de lezer kunnen raken is door “één regel-één gedachte”: liever dan ons voorstellingsvermogen met een opeenstapeling van beelden te belasten, wordt één enkel beeld uitgebreid naar of uitgewerkt in een tweede benoemde dan wel geïmpliceerde context. In de geest van de lezer wordt dan de vergelijking gemaakt tussen deze twee contexten in plaats van tussen de beelden zelf, zoals in traditionele haiku’s.

snowlight things seem so oh i don't know

sneeuwlicht de dingen schijnen zo ach geen idee

after midnight not a soul left at the bonfire

na middernacht geen mens meer bij het vreugdevuur

still having to say the words out loud loneliness

stil toch de woorden hardop uitgesproken eenzaamheid

flurries after our argument the need to tell you

buien na onze woordenstrijd de behoefte 't je te zeggen

with the fire down to coals whispering

het vuur nog maar gloeiende kooltjes gefluister

a long view to Sirius even the past isn't past

de ruimte voor Sirius is zelfs het verleden niet voorbij

reading the time-travel novel into the next day

de tijdreisroman lezend de dag van morgen in

the endless loop of the men's room towel this morning

de eeuwige lus van de handdoek op het herentoilet vanochtend

persimmon still hanging the extra day of the year

stil hangt de dadelpruim de extra dag van het jaar

a last glint of sunlight from each polished headstone

een laatste sprankje zonlicht vanaf elke gepolijste grafsteen

in the gap between here and there me

in de leemte tussen hier en daar ik

from the dead bird we all looked into a clear spring sky

van de dode vogel keken we allen in de wel heldere hemel

five till they are one and none geese

vijf tot ze één zijn en geen ganzen meer

gathering sap my fingers warm in the sun

sap vergaren mijn vingers warm wordend in de zon

spider's web as if there were order

spinnenweb alsof er orde bestaat

the moment before deer come into the clearing

het ogenblik ervoor herten betreden de open plek

a breeze and my mind on to other things

een briesje en mijn gedachten verplaatsen zich

another way . . .

een andere manier . . .

one-line haiku work in English is through sheer speed. The rushing of image past the imagination results in a breathless taking in of the whole, only after which the unexpected “sense” contained within the imagery asserts itself.

waarop eenregelige haiku's in het Engels werken is door louter snelheid. Het zich langs de verbeelding haasten van een beeld resulteert in een ademloos opnemen van het geheel, waarna de onverwachte “zin” die in de beelspraak besloten is zich doet gelden.

we are what we eat crow caw

je bent wat je eet je hoed op

at the end of lent the taste of you

aan het eind van de vasten je smaak

an empty bottle the past happened here

een lege fles het verleden vond hier plaats

in this way coming to love that one

op deze manier van die andere gaan houden

in a whorl starstuff shaped to see stars

in een werveling sterrenstof gevormd om sterren te zien

deep breathing and at some point breathed by sleep

diep ademen en op zeker moment beademd door de slaap

a dazzle on the sea and i go there

iets verblindends op zee en ik er op af

bending light along the hair of her horizon

licht dat buigt langs de haartjes van haar horizon

full moon where do i from here

volle maan waar moet ik nu

daydreaming infinity and back in a minute

je dagdroomt oneindigheid dagdromen en vlug weer terug

fogged in and my own light shining back

in mist gevangen en mijn eigen licht schijnt terug

the war has a new name today jim

de oorlog heet tegenwoordig anders jim

at the last moment preparing for the next

op het laatste moment klaarmaken voor het volgende

with the same finger pulling the trigger or not

met dezelfde vinger de trekker overhalen of niet

gunshot the length of the lake

een geweerschot even lang als het meer

short poems prepared to meet my unmaker

korte gedichten bereid om mijn ontmaker te ontmoeten

between statues the rest of history

tussen standbeelden de rest van de geschiedenis

a third way . . .

een derde manier . . .

western languages can exploit the one-line haiku to novel effect is through the use of multiple *kire*, or cutting words. The advantage of one-line poems is that any of several stops can be made by the reader, and a different stop each time through, as in the poems that follow. Multiple stops yield subtle, rich, often ambiguous texts which generate alternative readings, and subsequent variable meanings.

waarop westerse talen de eenregelige haiku met verrassend effect kunnen aanwenden is door het gebruik van meervoudige kire (snijwoorden of stops). Het voordeel van eenregelige gedichten is dat de lezer zelf uit verschillende mogelijke stops kan kiezen, zoals in de volgende gedichten. Zulke meervoudige stopmogelijkheden leveren subtiele, rijke, vaak meerduidige teksten op met alternatieve en daardoor uiteenlopende betekenissen.

pulsing stars i wish i could touch you

vallende ster kon ik je maar aanraken

one arm under the covers one over spring

een arm onder de dekens een bovenop lente

wakened from a deep sleep coyote moon

gewekt uit een diepe slaap coyote maan

nightingale sings his throat open

de nachtegaal zingt zijn keeltje open

adding its voice to the ocean's rain

zijn stem voegend bij die van de zee regen

the wind in the trees in her breathing

de wind in de bomen in haar ademhaling

nothing to buy summer

zomer niks om te kopen

bubbles up through green water heat

belletjes omhoog door groen water hitte

clouds rolling in the fish in the bowl still swimming

wolken rollen aan de vis in de kom zwemt nog

the day now burnt out fireflies

de dag nu uitgedoofd vuurvliegjes

the river silver for sun gold set

de rivier zilver waar zon goud onder

no answer when i call you autumn eve

geen gehoor als ik je aanroep herfstavond

mulling it over the legs of the brandy

cognacsporen in het glas bespiegelen

the place i can't reach itches your absence

de plek waar ik niet bij kan jeukt je afwezigheid

where the smoke from a chimney ends infinity

waar de rook uit een schoorsteen eindigt oneindigheid

sheltered by the bus stop empties

beschut door de bushalte lege blikken

pain fading the days back to wilderness

pijn vervaagt de dagen terug naar de wildernis

more . . .

more . . .

than haiku alone offers yet another strategy. I can't claim to have invented one-line haiku, but I can make such a claim for *one-bun*: a haibun where the prose element must be contained in a single line (but so much latitude is left therein) . . .

dan met alleen haiku, kan mete nog weer een andere aanpak worden bereikt. Ik beweer niet dat ik de eenregelige haiku heb uitgevonden, maar wel de “one-bun”: een haibun waarvan het prozadeel in een enkele zin bestaat (wat nog veel speelruimte overlaat) . . .

a long trip

is promised, and this just the beginning, and i don't know where it is
exactly i am to go or how i am to get there, just that the going is what
matters, and i have agreed to go, and am going

into my dream the gentle rocking of the ship

een lange reis

is in het vooruitzicht gesteld, en dit is nog maar het begin, en ik weet niet
waar ik precies heen moet of hoe daar te komen, alleen dat het gaan telt, en
ik heb ermee ingestemd om te gaan, en ik ga

mijn droom inglijdend het zachte schommelen van het schip

driftwood

its sap leached away carrying the endless waters, burns now with a noiseless fire

pleasantly drunk fireflies come out of the moon

wrakhout

waarvan het sap is uitgelooft op de eindeloze wateren, brandt nu met een geruisloos vuur

aangenaam dronken vuurvliegjes komen uit de maan

the light

of the most distant stars, which describes for us the size and age of the universe, won't reach us for æons, leaving us to imagine . . .

dark space the red shift of my mind

het licht

van de verste sterren, die voor ons de omvang en leeftijd van het heelal bepaalt, bereikt ons in geen eeuwigheid, zodat we ons kunnen verbeelden . . .

duistere ruimte de roodverschuiving van mijn denken

the second week

traveling by myself i cross the continental divide, and everything that
once ran in one way now runs in another, down and down

on the surface of dark water my face

de tweede week

dat ik alleen reis passeer ik de continentale waterscheiding, en al wat eerst
nar de ene kant stroomde, stroomt nu de andere kant op, omlaag en omlaag

op het oppervlak van donker water mijn gezicht

beneath a waxing moon

I pare my nails and toss the white crescents into the fire, scenting the
air faintly, unmistakably human.

camping alone the crackle of dry twigs in the fire

onder een wassende maan

knip ik mijn nagels en gooi de witte halvemaanjes in het vuur, de lucht een
zwakke, onmiskenbaar menselijke geur gevend

alleen kamperen het knapperen van droge takjes in het vuur

never been much good

at having fun, even fun always has to have something of work in it, like this hike, trudging steady without a break for these few hours, but the regular rhythm breaks down the barriers and lets the words come, as now, easily, and that, that is fun . . .

all morning to get above the tree line the sun

nooit erg goed geweest

in plezier hebben, zelfs plezier moet altijd iets van werk hebben, zoals deze trektocht, gestaag deze paar uren zonder pauze voortsjokkend, maar het regelmatige tempo slecht de hindernissen en laat, zoals nu, de woorden gemakkelijk opkomen, en dat, dat is plezier . . .

de hele ochtend om boven de boomgrens uit te komen de zon

by the Flat River

on a patchy day in September as i stop for breakfast on the road to New Orleans, love bugs at the first drops of rain in this droughty season begin to mate

traveling alone the smear of the wipers

bij de rivier de Flat

op een half bewolkte dag, terwijl ik voor het ontbijt stop op de weg naar New Orleans, als de eerste regendruppels in dit droge seizoen vallen, beginnen vliegjes te paren

alleen op reis de strepen van de ruitenwissers

fire

centers us in the dark, bakes us orange—an excuse for staying up late,
for extending the day for something not useful, for fun, for stories, for
the hell of it

night clouds gone the supply of infinity

vuur

plaatst ons midden in het duister, bakt ons oranje—een excuus om lang op
te blijven, de dag te rekken voor iets nutteloos, voor de lol, voor verhalen,
zomaar

nachtwolken verdwenen het aanbod aan oneindigheid

and me

a couple pounds of fortified soil, enough perhaps to pot a geranium,
sluiced by nutrient waters, jazzed by a thin electricity and aerated
regularly—

one foot in the surf impossible to tell where I leave off

en ik

wat ponden verstevigde klei, misschien net genoeg om een geranium in op
te potten, doorvloed met voedend water, aangejaagd door ijle electriciteit
en van lucht voorzien met regelmaat

een voet in de branding onmogelijk te zeggen waar ik ophoud

Jim Kacian is known throughout the international haiku community as poet, editor, publisher and organizer. This is his fifteenth volume of haiku and related work. He edited and published the Haiku Society of America's international membership journal *frogpond* from 1998-2004. He founded Red Moon Press, the largest haiku publishing house outside of Japan, in 1993. He co-founded the World Haiku Association in 2000, and recently founded The Haiku Foundation, which he directs. In *where I leave off*, Jim breaks new ground by systematically exploring the possibilities of one-line haiku in English.

Jim Kacian is in de internationale haiku gemeenschap bekend als dichter, redacteur, uitgever en organisator. Dit is zijn vijftiende bundel met haiku of daaraan verwant werk. Hij was in de jaren 1998-2004 samensteller en redacteur van *frogpond*, het internationale ledenblad van den Haiku Society of America, Hij stichtte Red Moon Press, de grootste haiku uitgeverij ter wereld buiten Japan, in 1993. Hij was medeoprichter van de World Haiku Association in 2000 en richtte recent The Haiku Foundation op, waaraan hij leiding geeft. In *waar ik ophoud* slat Jim Kacian nieuwe wegen in door systematisch de mogelijkheden te onderzoeken van ééregelige haiku in het Engels (in deze bundel met Nederlandse vertaling).